

درخت ——— واره

(فهرست سه سطحی)

تاریخ
درسنامه
تحلیل
اسلام

بخش حیات رسول خدا (ص)

قسمت ۱ از ۲: فهرست تفصیلی مباحث

علیرضا پناهیان

بیان مکتوب

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«درسنامه تاریخ تحلیلی اسلام» عنوان سلسله جلسات است که استاد پناهیان طی سال‌های ۹۲ تا ۹۶ در جلسات هفتگی هیئت شهدای گمنام، سخنرانی کرده‌اند. این برنامه در شب‌های جمعه و با حضور پرشور جوانان در بیش از صد جلسه برقرار شد. نگاهی بدیع به اتفاقات صدر اسلام، تبیین مبانی حکومت دینی با الگوگیری از شیوه حکمرانی پیامبر اسلام (ص)، پیوندی کاربردی میان انقلاب نبوی با انقلاب اسلامی ایران، تبیین جایگاه حکومت و ولایت در هندسه معارف دینی و نگرش‌های بنیادی و کاربردی فراوان دیگر، از ویژگی‌های بارز این مجموعه سخنرانی است. این مباحث در سایت panahian.ir با عنوان «درسنامه تاریخ تحلیلی اسلام» بارگذاری شده است.

نوشتار حاضر فهرستی از این مباحث را در سه بخش «سرفصل کلی مباحث»، «فهرست اجمالی» و «فهرست تفصیلی» ارائه می‌دهد. سیر مباحث استاد پناهیان در این جلسات از ساختار و نظم

و تبویب منطقی برخوردار است. از همین رو مبنای اصلی فهرست پیش رو همان تبویب استاد پناهیان است؛ اما برای سهولت در مطالعه و ایجاد درختواره مباحث، تقدیم و تأخیری در برخی موضوعات صورت گرفته و موضوعات مرتبط با یکدیگر تمزیج شده اند.

شاید از نگاه برخی پژوهشگران، جای برخی مباحث در این فهرست خالی باشد. ما به جهت تقاضای مخاطبین گرامی تصمیم بر انتشار این فهرست به همین صورت گرفتیم تا در ویرایش‌های بعدی و در فرصت مناسب، مباحث دیگر نیز به این فهرست اضافه گردد. ضمناً در این فهرست فقط مباحث مرتبط با پیش از رحلت پیامبر اکرم (ص) مطرح شده است و مباحث مرتبط با پس از رحلت، در آینده منتشر خواهد شد انشاء الله.

سرفصل کے
مباحث

فصل ۱

اهمیت و آثار مطالعه تاریخ

فصل ۲

بستر جاهلیت

فصل ۳

ماهیت بعثت

فصل ۴

آغاز رسالت

فصل ۵

دعوت

فصل ۶

عداوت

فصل ۷

رنج و استقامت

فصل ۸

هجرت

فصل ۹

ولایت

فصل ۱۰

حکومت

فصل ۱۱

نفاق و خیانت

فصل ۱۲

بحران مقبولیت

فہرست اجمالے

فصل ۱

اهمیت و آثار مطالعه تاریخ

اهمیت مطالعه تاریخ

آثار مطالعه تاریخ

فقر مطالعه تاریخ، غفلتی فراگیر

مطالعه تاریخ و تطبیق آن با حوادث زمانه کنونی

پیش زمینه‌های فکری و اعتقادی، یکی از علل عدم درک درست تاریخ

کتابهایی برای مطالعه

بستر جاهلیت

سیاه‌نمائی بیش از حد دوران جاهلیت

عوامل سیاه‌نمایی بیش از حد دوران جاهلیت

پیامدهای سیاه‌نمایی دوران جاهلیت

زمینه‌های مثبت فرهنگی و اجتماعی ظهور اسلام در
جزیره العرب

مکه، معنوی‌ترین شهر دنیا در عصر جاهلیت

منتظران ظهور آخرین پیامبر (ص)

نقش شناخت دوران جاهلیت در درک خطابات قرآنی

ماهیت بعثت

محوریت ظهور رهبر الهی برای جامعه بشری در
جریان بعثت

محور حوادث تاریخ صدر اسلام

آغاز رسالت

دعوت پنهانی، ذهنیتی اشتباه

عدم دعوت، فرصتی برای تعیین «السابقون»

قلب سالم، علت سرعت در ایمان

ویژگی های این دوره

اهداف پیامبر(ص) در این دوره

فصل ۵

دعوت

نگاهی به دعوت؛ تعریف و تبیین

تلاوت، روش دعوت پیامبر اکرم (ص)

اصول و آداب دعوت به دین در سیره پیامبر اکرم (ص)

علل و فرآیند ایمان و کفر در جریان دعوت

نقش محبت و نفرت در جریان دعوت

«تمسخر»، اولین پی آمد دعوت

فصل ۶

عداوت

الف) دشمن شناسی، ضرورت ها و آثار

ب) ایجاد درگیری، دستور خدا در آغاز دعوت عمومی

ج) ریشه دشمنی ها با پیامبر اکرم (ص)

فصل ۷

رنج و استقامت

سنت خدا در رشد رهبران الهی با سختی و رنج

عوامل رنج‌های پیامبر اکرم (ص)

آثار و پیامد توجه و عدم توجه به رنج‌های نبوی

«شعب ابی طالب»، طولانی‌ترین فصل رنج و استقامت
صدر اسلام

رنج مؤمنین، در پرتو رنج ولی خدا

فصل ۸

هجرت

نشرو تبلیغ اسلام، اثر هجرت

هجرت های صدر اسلام

عوامل زمینه ساز در جذب مردم مدینه به اسلام

مصعب بن عمیر، مبلغ شهید

فصل ۹

ولایت

جایگاه حقوقی ولایت

تبیین تدریجی مفهوم ولایت در صدر اسلام

درک سیاسی، مقدمه ولایتمداری

پیچیدگیها و دشواریهای ولایتمداری

تزکیه امت، رسالت حکومت نبوی

راهبردهای حکومت پیامبر (ص)

حکومت ولایی، تنها مسیر رسیدن به آزادی

مدیریت و درایت پیامبر اکرم (ص)

علل حاکمیت تفکر سکولار در اندیشه مسلمان

ادله حکومت دینی

دلایل اهتمام دین به سیاست

توحید و مبارزه با طاغوت، دواصل اساسی دین

هوشیاری سیاسی، مهم تر از هوشیاری فردی

نفاق و خیانت

نفاق، مسئله اصلی اسلام

عوامل ایجاد نفاق

ویژگی های نفاق و منافقین

راه مقابله با نفاق

بحران مقبولیت

عدم مقبولیت پیامبر اکرم (ص) در جامعه مدینه

عدم مقبولیت امیرالمؤمنین (ع)

علل وعوامل تنفر نسبت به حاکمین الهی

دریافت صوت کامل
سلسله جلسات
تاریخ تحلیلی اسلام:

panahian.ir/post/864

روی لینک ضربه بزنید.